

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Το συγκρότημα των νερόμυλων του Ηουκάκη το 1980 από ανατολικά. Δεξιά η σημερινή ταβέρνα, παλαιότερα "χάνι". Άκρη αριστερά ο χώρος των νερόμυλων με τις αποθήκες, το σπίτι του μυλωνά και το "δώμα".

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΚΩΝ. ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ*

Ποια σχέση μπορεί να έχει μια ταβέρνα στον Πλατανιά με την μεγάλη μορφή των Κρητικών Επαναστάσεων τον Χ' Μιχάλη Γιάνναρη;

Και όμως μπορεί να υπάρχει σχέση, γιατί αυτή η ταβέρνα... ενίσχυσε οικονομικά τον αγώνα των Κρητικών για ανεξαρτησία και ένωση με την Ελλάδα! Αναφερόμαστε στη ταβέρνα "Μύλος του Κερατά", η οποία στα τέλη του 19ου αιώνα, αποτελούσε μέρος ευρύτερου συγκροτήματος που λειτουργούσε σαν υδρομύλος.

Το συγκρότημα των υδρομύλων περιελάμβανε "χάνι" για τους περαστικούς και τα ζώα τους, δώμα για φιλοξενία, το σπίτι του μυλωνά, μεγάλες αποθήκες και τον κυρίως χώρο των νερόμυλων με τρία ζεύγη μυλόπετρες, που η κατασκευή τους ανάγεται στην Ενετοκρατία. Όλα τα κτίσματα και η γύρω περιοχή ήταν ιδιοκτησία Μίνως Ηουκάκη.

Ο Μίνως Ηουκάκης (1876-1915) ήταν ένας εύπορος δικηγόρος με μεγάλη ακίνητη περιουσία στα Νεροκούρου, στον Αλικιανό, στο Μόδι και στον Πλατανιά. Ασχολήθηκε και με την πολιτική στην περίοδο της αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας.

Το 1898 υπήρξε μέλος της επιτροπής για το σχέδιο Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας μαζί με τους Βενιζέλο, Φούμπ, Κούνδουρο, Πωλογιώργη κ.ά. Διετέλεσε μάλιστα και για μικρό χρονικό διάστημα το 1912, Πρωθυπουργός της Κρητικής Πολιτείας.

Με τον Γενικό Αρχηγό της Κυδωνίας και ηγετική φυσιογνωμία των Κρητικών Επαναστάσεων τον Χ' Μιχάλη Γιάνναρη, φαίνεται να τους συνέδεε μια βαθιά εκτίμηση και ειλικρινής φιλία, αφού ο Μ. Ηουκάκης τον σεβόταν απεριόριστα για το ήθος, τη γενναιοσύνη, και την αφοσίωσή του στον εθνικό σκοπό.

Ετσι με την παρότρυνση φίλων, του παραχωρεί το ενοίκιο των υδρομύλων του στον Πλατανιά, για την ενίσχυση του αγώνα.

Από την ελεύθερη Ελλάδα που βρίσκονταν τη συγκεκριμένη περίοδο του γράφει:

ΨΗΦΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Μιά ταβέρνα στον Πλατανιά... και ο Χ' Μιχάλης Γιάνναρης !

Σύρος 26 Ιουνίου 1897

Σεβαστέ μου φίλε κ. Χ' Μιχ. Γιάνναρη

Λαμβάνω την τιμή να σας εγκλείσω επιστολήν προς τον κ. Ν. Κοκολοδημητράκη από Πλατανιά, δυνάμει της οποίας θα δίδει υμίν το από 1 Ιουλίου ενοίκιον των εκεί υδρομύλων μας, όπως τούτο διατίθεται δι' όν σκοπόν και εντολήν υμών μου έγραψαν εσχάτως οι φίλοι κύριοι Ι. Γιάνναρης και Σ. Μαλιτρέτης.

Διατελώ μετά της εξαιρέτου προς υμάς υπολήψεως και του βαθυτάτου σεβασμού, όλως υμέτερος

Μίνως Ηουκάκης

Μόλις παρέλαβε την επιστολή ο Γιάνναρης, σπεύδει στον Πλατανιά στους νερόμυλους για να εισπράξει το ενοίκιο, μια και η εγκατάσταση εκεί φρουράς επαναστατών, απαιτούσε επί πλέον έξοδα.

Όμως φαίνεται ότι ο μυλωνάς - ενοικιαστής, του φέρνει αντιρρήσεις και προσκόμματα.

Αυτό εξοργίζει τον Χ' Μιχάλη Γιάνναρη, αλλά συγκρατείται από το να προβεί σε βίαιες ενέργειες και προτιμά να ενημερώσει με επιστολή του τον Ηουκάκη. (Για την πληρέστερη κατανόηση του κειμένου της επιστολής έχω επέμβει με παρενθέσεις).

Αλικιανός 19 Αυγούστου 1897

Φίλε κ. Μίνω

Πρότινος έλαβα επιστολήν σας δια της οποίας μου κορηγείτε το ενοίκιο του εν Πλατανιά υδρομύλου σας ίνα χρησιμοποιώ τούτο εις τας ανάγκας (του αγώνα) της Κυδωνίας, από 1 του παρελθόντος Ιουλίου του τρέχοντος έτους.

Το ποσόν του ενοικίου δεν μοι αναφέρετε. Και ερωτήσας τον ενοικιαστήν - επιστάτην μοι εφανέρωσε (δήλωσε) το ποσό των 300 γροσίων κατά μήνα.

Κατά το τέλος του παρελθόντος μηνός Ιουλίου, κατήλθον εις τον Πλατανιά προς σύστασιν φρουράς. Εκεί εξήτησα το ομολογηθέν υπό του επιστάτου ποσόν των 300 γροσίων δια να ενισχύσω την φρουράν, αλλά ο καλός άνθρωπος ούτος, ηρνήθη να μοι κορηγήσει τα 300 γρόσια, προφασισθείς καταρκάς ότι σας έγραψε και περιμένει διαταγή σας. Αλλά ότε του επέδειξα την προς εμέ εγκλειστον επιστολήν σας, (των οποίων διατάζετε να κορηγεί προς εμέ το ενοίκιον), κατέφυγε εις άλλην στρεψοδικειάν (δικαιολογία) προφασισθείς ότι έκαμε έξοδα εις τα νερά και επομένως έλεγε ότι ανήκουν εις υμάς, (δεν οφείλει άλλα ενοίκια πλέον).

Αφού ηννόησα ότι σκοπεύει να κρατεί διά λογαριασμόν του το κτήμα σας, τον απείλησα (ότι) κατά διαταγήν του ιδιοκτήτου, έχω την άδειαν να τον πετάξω έξω(!) και δια το ενοίκιον του Ιουλίου θα του κατάσχω τα πράγματά του(!)

Άφησα την διεξαγωγήν της υποθέσεως εις τον διορισθέντα φρούραρχον και δεν επέστρεψα έκτοτε να βεβαιωθώ πώς ετελείωσε.

Δεν ευκαίρησα να σας αναγγείλω εγκαίρως τα συμβαινόμενα καθώς και να σας ευχαριστήσω δια την καλήν διάθεσήν σας προς τους αγωνιζόμενους (επαναστάτες), κορηγούντες προς ενίσχυσιν του αγώνος το ενοίκιον του κτήματός σας. Περιμένω απάντησή σας με τας νέας διαταγάς προς εμέ και τον ιδιοτελή επιστάτην σας.

Την προ πολλού στάσιμον κατάστασιν μας (για το Κρητικό ζήτημα) θα γνωρίζετε, ως και την μέλλουσαν τύχη του ατυχούς τόπου μας.

Σας χαιρετώ και σας εύχομαι, επανερκόμενος ταχέως ενταύθα, να εύρετε αποκατάστασιν ανθρώπινον, εξερχουμένη από τους έξ (6) χωροφύλακάς μας.

Χ' Μ. Γιάνναρης

Με την επιστολή του αυτή ο Γιάνναρης, πέραν της υπόθεσης για το ενοίκιο, εκφράζει και την αγωνία του για τις εξελίξεις στο νησί και την τροπή που είχαν πάρει τα πράγματα τότε. Ήταν καλοκαίρι του 1897, ο ελληνικός στρατός υπό τον Τιμολέοντα Βάσο είχε επιστρέψει στην Ελλάδα, που αντιμετώπιζε σοβαρή την τουρκική απειλή. Όσο για την υπόθεση της Κρήτης, όλοι ανέμεναν την στάση και τις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων για το μέλλον της. Ο Γιάνναρης τις αποκαλεί «ό χωροφύλακες» και εννοεί φυσικά την Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Ρωσία, Αυστρία και Τουρκία. Ο Μίνως Ηουκάκης λαμβάνει την επιστολή του, και στην απάντησή του, αφ' ενός μεν διευθετεί το θέμα του ενοικίου για την ενίσχυση του αγώνα των Κρητικών επαναστατών και αφ' ετέρου, καθιστάζει και τον Γιάνναρη για την επιτυχία - όπως πιστεύει - κατάληξη του Κρητικού Ζητήματος, την αυτονομία.

Μίνως Ηουκάκης.

Χ' Μιχάλης Γιάνναρης.

Εν Σύρω τη 1 Σεπτεμβρίου 1897

Σεβαστέ μοι κ. Χ' Μιχ. Γιάνναρη

Εις Αλικιανού

Ασμένως απαντώ εις την υμετέραν φιλικήν (επιστολή) ην ενηραστήθειτε να μοι απευθύνετε. Σας εγκλείω ανοικτήν προς τον εις Πλατανιά κ. Ν. Αναστασάκη επιστολήν, όπως λάβητε το από 1 Ιουλίου ενοίκιον του μύλου μας προς τρία εικοσάφραγκα κατά μήνα. Ως γνωρίζεται αι (Προστάδες) Δυνάμεις, μετά την ελληνοτουρκικήν ειρήνην, ήτις φαίνεται εγγύς, θα προκηρύξωσιν την υποσχεθείσαν αυτονομίαν. Ευτυχώς εμμέ-

νουσιν εις την αρχικώς ληφθείσαν απόφασιν περί της εκ της νήσου ανακλήσεως του τουρκικού στρατού. Αύτη ανανηρήτως θα προκαλέσει την βαθμιαίαν εκ του τόπου φυγάδισιν του τουρκικού πληθυσμού, η οποία μόνη, και τον εν Κρήτη βίον βιώσιμον θα καταστήση και εις την εθνικήν αποκατάστασιν θα μας προσεγγίση.

Παρακαλώ υμάς όπως δεχθείτε την έκφρασιν του βαθυτάτου σεβασμού και της εξαιρέτου υπολήψεώς μου.

Διατελώ όλως υμέτερος

Μίνως Ηουκάκης

Ο Χ' Μιχ. Γιάνναρης από τότε λοιπόν, παίρνει τρία εικοσάφραγκα κατά μήνα, ποσό πολύ μεγαλύτερης αξίας από τα 300 γρόσια, για το ενοίκιο των νερόμυλων, για τις ανάγκες του αγώνα. Δεν γνωρίζουμε για πόσο διάστημα διήρκεσε αυτή η οικονομική ενίσχυση του Ηουκάκη στον Γιάνναρη. Γνωρίζουμε όμως ότι η ειλικρινής και αμοιβαία εκτίμηση μεταξύ των δύο επιφανών ανδρών συνεχίστηκε και επί Κρητικής Πολιτείας, καθώς ο Χ' Μιχάλης Γιάνναρης μαζί με τον Ιωάν. Σφακιανάκη, Αριστ. Κριάρη κ.ά. στήριζε τον Ηουκάκη στο κόμμα των "Καραβανάδων" και υπήρξε "αντίπαλος" του Βενιζέλου που είχε συγκροτήσει με άλλους το κόμμα των "Ξυπόλων".

Κοινός παρονομαστής όμως όλων, ήταν το συμφέρον του τόπου, η ανεξαρτησία του νησιού και η Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Και γι' αυτό τον ιερό σκοπό, διέθεταν ο καθένας τα πάντα! Από την ζωή του, μέχρι και τα... ενοίκια(!) του τότε νερόμυλου και σήμερα γνωστές ταβέρνας στο Πλατανιά.

Ετσι όταν την επισκεπτόμαστε, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι και αυτός ο τόπος με το εξάισιο φυσικό περιβάλλον, είχε τη συμβολή του στο ιστορικό γίγνεσθαι της Κρήτης, αποτελεί και αυτός ένα κομμάτι της τοπικής μας ιστορίας.

*πρόεδρος Πολιτιστικού Συλλόγου Πλατανιά

Πηγές:

- * Από το Ιστορικό Αρχείο Κρήτης: Αρχείο Χ' Μιχ. Γιάνναρη, Αρχείο Μίνως Ηουκάκη
- * Αφιέρωμα στους Δήμους της Κρήτης της εφημερίδας ΠΑΤΡΙΣ Ηρακλείου.
- * Βιβλίο: "Ο Πλατανιάς της ιστορίας και των αναμνήσεων" του Τιμολ. Κ. Φραγκάκη.